

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

לחצו על התמונה להורדת הקובץ: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובולכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

רשע, אז היה ראוי לאברהם לא ללכת לארץ ישראל ולא לזכות לכל הברכות העצומות, רק בשביל לא לעזוב את אבא שלו.

בפרשת ויצא כתוב "וַיֵּקֶם יַעֲקֹב וַיֵּשָׂא אֶת בָּנָיו וְאֶת נָשָׁיו עַל הַגְּמָלִים: וַיָּנֶה אֶת כָּל מִקְנֵהוּ וְאֶת כָּל רֶכְשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ... לְבֹאֹת אֶל יִצְחָק אָבִיו אֶרֶצָה כְּנָעַן". ראיתי בספר "כריח השדה" להגאון רבי נטע גרינבלט זצ"ל שדקדק בזה, וכי הוא יוצא "לבוא אל יצחק אביו"? הרי היו לו סיבות רבות אחרות לחזור ארצה כנען, פני לבן היו רעים עמו, בני לבן קינאו בו, נולד יוסף מנגדו של עשיו, אמו שלחה לקרוא לו, ובעיקר... הקב"ה ציווה אותו ובירך אותו לשוב אל הארץ הקדושה שהוא כל כך התגעגע אליה!...

ואחרי כל זה הפסוק מגדיר את חזרתו של יעקב אבינו "לבוא אל יצחק אביו". כי הנקודה העיקרית ביותר היא "להיות עם האבא שלו"...

זווית אישית | הנהגות של זקני רבי דוד בונם סומפולינסקי זצ"ל

זקני החבר רבי דוד סומפולינסקי היה מזכיר הרבה את דברי בעלי התוספות הללו. לפעמים, כשהייתי בא לבקר אותו בזקנותו בסוף ימיו, הוא היה מקבל את פני "הו... באת לקיים מצוות גיד הנשה..." שהרי ממנה אנו לומדים שלא משאירים את הסבא לבד.

והיה "נאה מקיים": הוא התעסק רבות בכיבוד הוריו בחייהם ובמותם. בהלווייתו, סיפר דודי הגאון רבי צבי פריינד שליט"א שכאשר באו לחגוג את שמחת הוורט לאירוסיו עם דודתי היקרה הרבנית לאה תליט"א, לא הסכים הסבא לחגוג מבלי שאמו הישישה, סבתא חנה דבורה, שהתגוררה אז בבני ברק, תראה קודם כל את החתן ואת הכלה ו"תאשר" את האירוסין... הם המתינו עד שהחתן והכלה נסעו לבני ברק לקבל את ברכתה של הסבתא, ורק אחר כך נסעו לראשון לציון לערוך את ה"וורט" בשעת לילה מאוחרת...

לפני כמה שנים נסעתי מביתי בירושלים לבני ברק בשביל ללוות אותו בעלותו לקברה של אימו, סבתא חנה דבורה ע"ה, ביום פטירתה. כאשר נכנסתי לביתו הוא פתח באמירת

לקח | לא משאירים אבא לבד!

בדף שלנו אנו "מגלים" לא-תעשה נוסף: גיד הנשה. בפשטות טעם האיסור הוא כדי שנזכור את הנס שעשה הקב"ה עם אבינו הזקן שניצל מהמלאך של עשיו.

אמנם זה דבר מחודש שזכר לנס לא אוכלים, אדרבה היינו צריכים להקפיד לאכול את גיד הנשה כדי לזכור את הנס, וכמו שאנו אוכלים מצה ומרור זכר להצלה משיעבוד מצרים.

אמנם הרבה ראשונים מבעלי התוספות פרשו באופן אחר: "על כן לא יאכלו – כלומר, בדין הוא שיש לקנוס ולענוש בני ישראל מאכילת גיד הנשה, על שהניחו את אביהם הולך יחידי כדכתיב 'ויותר יעקב לבדו'".

והם היו גבורים והיה להם להמתין אביהם ולסייעו אם יצטרך, והם לא עשו לו לוויה והוזק על ידם, ומכאן ואילך יהיה להם לזכר והיו זריזים במצוות לוויה ולכך לוויה יעקב את יוסף".

זה דבר מפליא, שהרי בפסוק הקודם כתוב 'ויקחם ויעבירם את הנחל', ופירש רש"י "עשה עצמו כגשר, נוטל מכאן ומניח כאן" הרי שהיה יעקב אבינו גיבור גדול שנשא את כולם על כפיו

והעבירם את הנחל, וא"כ כאשר חזר לרגע אחד בשביל עניין קטן לקחת פכים קטנים, לא היה עולה על דעתם שהוא – שהעבירם את הנחל – זקוק להם באיזה עניין. ובכל זאת הם היו צריכים ללוות את האבא שלהם, אולי הוא יצטרך להם.

אבא לא משאירים לבד!

גם בסוף פרשת נח כתוב וימת תרח בחרן, וכתב רש"י "למה הקדים הכתוב מיתתו של תרח ליציאתו של אברהם – הרי תרח מת הרבה אחר שיצא אברהם מחרן – שלא יהיה הדבר מפורסם ויאמרו לא קיים אברהם את כבוד אביו שהניחו זקן והלך לו", אז לכן הפסוק קרא לתרח "מת" שהרשעים אף בחייהם קרואים מתים. משמע מזה שאילו תרח לא היה

מהדף ליומי | ההכנה לקבלת התורה בשני המישורים

בימים האלה אנו מתכוננים לקבלת שתי הלוחות בחג השבועות על ידי השילוב של החיזוק בהתמדת התורה עם ההתחזקות בבין אדם לחבירו, לנהוג כבוד זה בזה, ולקנות את המידות טובות שבקניי התורה.

התבוננות | מדוע הארון נשאר לעולם עם בדיו?

עוד איסור שאנחנו "פוגשים" בדף שלנו, הוא האיסור להסיר את בדי הארון. "בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו".

בשונה מהכלים האחרים שהיו להם בדים, המזבחות והשולחן, שהכניסו בהם את הבדים רק כאשר רצו לשאת אותם, הרי ארון הברית היה כל הזמן עם בדי המשא, כשהוא "מוכן לנסיעה".

נשאלת השאלה: האם זה לא מעליב? הארון נמצא אמנם בתוכנו אבל הוא כל הזמן "עם המזוודות ביד" ... דומה הדבר לאורח שמגיע לביתך, מתיישב, אך נשאר עם המגבעת והחליפה עליו... אתה ממחר לאן שהוא?! תתרווח... למה אתה כל הזמן "עם הרגל בחוץ"?

[רבינו אליעזר יהודה פינקל זצ"ל היה מספר בחיך ששני חולים שהבריאו נפגשו והאחד סיפר לחבירו שבהיותו חולה ביום פלוני בא ר' אריה לוי לבקרו, החזיר לו חבירו: היתכן?! והרי ר' אריה היה אצלי כל אותו הבוקר... כל אחד מן החולים טען שר' אריה היה אצלו כל הבוקר... הא כיצד? הסביר זאת רבי אליעזר יהודה, שכאשר ר' אריה היה מגיע לבקר חולה, היה נותן לו תחושה שהוא שייך רק לו, ולכן גם כשהביקור ארך זמן קצר נראה היה להחולה שהביקור ארך זמן רב במשך כל הבוקר. כיצד היה עושה זאת? היה נכנס עם חיך רחב, מוריד בנחת את מעילו, תולה את מגבעתו, מתיישב במתינות ליד החולה ומאזין לו... אחר כך ניגש אל האחיות לדרוש במצבו ואם זקוק למשהו... וכך, באמצעות הנהגה זו של מתינות ושלווה נתן לחולה את ההרגשה שהוא יכול לדבר כמה שרוצה ויש לו בשבילו את כל הזמן הדרוש... הוא אינו 'מציץ בשעון' או מביט לעבר הדלת...]

אז למה אם כן, ארון הברית נשאר כל הזמן "עם המזוודות ביד", עם בדי המשא עליו?...

כדי לבאר את הדבר נקדים אימרה עממית ששמעתי פעם: מלך גוי אחד שאל פעם את אחד היהודים, מדוע אתם היהודים רגילים לנגן בחליל או כינור, ואילו הגויים מנגנים בכלים כבדים וגדולים כמו פסנתר ועוגב... השיב לו היהודי מיניה וביה: תנסה לברוח פעם עם פסנתר על הגב... כלומר,

"תודה רבה שטרחת והגעת", ולפתע – תוך כדי דיבור – תיקן את עצמו: "בעצם, מדוע אני צריך לומר לך תודה? וכי אתה אינך נין של סבתא חנה דבורה? וכי אתה מצד עצמך אינך צריך לעלות על קברה?!"

ניכר היה שבתבוננתו הידועה הוא פתח בכוונה ב"תודה רבה" כדי "לתקן" את עצמו וללמדני שאינני עוסק כאן בעזרה לסבא, כי אם בעליה לקברה של סבתי הצדקת ע"ה. כי גם לאחר פטירתם אין להשאירם לבד, אלא לזכור אותם, ללמוד ממעשיהם, ולפקוד את קברם.

לאחר שעלינו על קברה, ועמדנו לצאת מבית החיים, הוא ניגש אל השומר אשר בפתח, תחב לידו שטר כסף גדול, ואמר בהתרגשות: תודה רבה שאתה שומר על ההורים שלנו! אתה עושה עבודת קודש! תמשיך לשמור עליהם! הם יקרים לנו מאוד!

המעין בלשון החזקוני שם יראה שלימוד זה שלא להשאיר את ההורים לבד, איננו דוקא ביחס להורים, כי אם גם לכלל בני המשפחה. שהרי כתבו הראשונים שמחמת פרשת גיד הנשה נזהר יעקב ללוות את יוסף.

דבר זה היה בנפשו של זקני זצ"ל, לא להשאיר אף פעם בן משפחה בבדידות, במיטת בית החולים או בעת מצוקה. תמיד להיות שם, לדאוג בדאגתו, לטרוח בתקנתו. בזריזותו הידועה היה מופיע כמלאך בפתח החדר בבית החולים, דורש בשלום החולה, בודק את הרישומים הרפואיים, מתלחש עם הצוות הרפואי, מפזר דברי חידוד לעלות חיך על פני כולם, וממשיך לעיסוקיו הרבים.

מוסר | לא לנתק את עבודת "בין אדם למקום" לעבודת "בין אדם לחבירו"

אנו זוכים בדף שלנו לערוך "היכרות" עם איסור נוסף: "לא יזח החושן מעל האפוד", דהיינו שאסור לנתק את החושן מהאפוד.

שמעתי פעם רמז יפה בזה, מהגאון רבי איתן יפהן שליט"א, מרביץ תורה בישיבת חברון, שהרי האפוד מכפר על עבודה זרה, ואילו החושן מכפר על הדינים, על המשפטים של בין אדם לחברו. התורה באה לרמז לנו שלא נפריד את הדינים של בין אדם לחברו מהדין של בין אדם למקום, ולכן אסרה "ולא יזח החושן מעל האפוד" שיהיו משולבים יחד.

כך גם מצאנו ששתי הלוחות היו מאוחדים יחדיו, הלוח של "בין אדם למקום" עם הלוח של "בין אדם לחבירו" היו שווים כ"תאומי צביה".

יעשו פירות, אם כן אין משמעות עוד לדין הזה שאסור לסמוך בארץ ישראל אילן סרק לעיר...

[האמת שגם בברכת האילנות הרמב"ם לא מזכיר שצריך אילני פרי, ואולי הוא סובר שעיקר ברכת האילנות זה בארץ ישראל על הצמיחה של הארץ, והרי לעתיד לבוא כל האילנות יהיו אילני פרי...]

התבוננות | היכן נשבנו בהר סיני על שביתת יום טוב?

מבואר בגמרא שמי שנשבע לא לחרוש ביום טוב, הוא "מושבנו ועומד מהר סיני". ולכאורה לא מצאנו שבהר סיני נשבנו על דיני יום טוב. ואמנם כל התורה נכללה בעשרת הדיברות, כמו שכתב רבי סעדיה גאון ורבי משה הדרשן ועוד קדמונים, אבל דבר זה לא נזכר להדיא בדברי חז"ל.

אמנם, שיטת הרמב"ן היא שכל פרשת משפטים נאמרה בהר סיני בחג השבועות, ושם הרי מוזכר חיוב השמירה על שלשת הרגלים, כולל "חג הקציר", ואחר כך משה רבינו כרת עמם ברית על כל זה כמפורש בסוף פרשת משפטים. הרי שנשבנו על שביתת המועדים בהר סיני.

פליאה | לשם מה הוצרך משה "לחלל" שבת ויום טוב?!

אלא שדווקא בגלל זה יש כאן הערה נכבדה. מיד לאחר שמשה רבינו שומע בהר סיני על שמירת השבת [וגם על שמירת חג השבועות בפרשת משפטים], הוא יורד מההר, נוטל קסת ודיו וכותב בעיצומה של השבת ובעיצומו של יום טוב את ספר הברית!...

הספר הזה לא משמש אותו כלל באותו יום, אלא למחרת, כמפורש בכתוב: "וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת כָּל דְּבָרֵי ה', וַיִּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וַיָּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הָהָר... וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם..."

כל זה מפורש ברמב"ן (שמות כד, א): "והנה משה כתב ביום ההוא בספר כל מה שנצטווה, חקים ומשפטים ותורות, והשכים בבקר ממחרת היום ההוא לכתוב להם ברית על הכל... ולקח הספר שכתב מאמש וקראו באזניהם, וקבלו עליהם עוד לבא בברית עמו..."

אז לשם מה הוצרך משה רבינו לעשות מלאכת כותב בעיצומה של שבת ויום טוב?...

אם השאלה הזו מדירה שינה מעיניכם – פנו אליי, ואשלח לכם בעז"ה מאמר המבאר את סוד תכלית כתיבת ספר הברית ביום מתן תורה. אני חושש לחרוג מגבולות גיליון "טעימות"....

היהודי בגלות תמיד מוכן לצאת אל הדרך, מפני האוייב או חזרה לארץ הקודש, הוא לא יכול להתעסק עם "ציווד כבד", הוא צריך להיות מוכן ומזומן לצאת לדרך...

התורה באה לרמז לנו שארון הברית תמיד צריך להיות מוכן ומזומן למשא... לכל מקום שאנו הולכים, ניקח את התורה איתנו. היא לא "נשארת בבית", היא "יוצאת איתנו לכל מקום"... זה הסוד של "בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו"...

לשון הקודש | אילנות טובות או אילנות טובים?

זה עתה סיימנו לברך "ברכת האילנות", ובנוסף ברכת האילנות היה משהו קצת 'חריג' לאוזנינו "אשר ברא... אילנות טובות", לכאורה מתאים יותר "אילנות טובים", לא? אבל האמת שכך כתוב גם בגמרא שלנו שיש איסור לקצוץ "אילנות טובות"... כנראה ש"אילן" הוא מהדברים ששייך בהם גם לשון נקבה.

העמקה | וכי יש "אילנות רעות"?...

בעצם העניין צריך להבין מה הכוונה "אילנות טובות", וכי יש אילנות "רעות"? המפרשים מבארים ש"אילנות טובות" הם אילנות פרי, שאותם אסור להשחית ועליהם מברכים ברכת האילנות, ואילו "אילנות רעות" הם אילני הסרק שאינם עושים פירות.

מדוע לכנות את אילנות הסרק בשם "רעות"? מה רע באילן יפהפה שנותן את צילו על סביבתו וענפיו עמוסים בפרחים צבעוניים?...

צריכים אנו לדעת שבלשון הקודש המילה "טוב" משמשת גם במובן של "מתוקן". "והנה טוב מאוד" מתרגם אונקלוס "תקין לחדא" – מתוקן מאוד. וכן מצינו "להיטיב" את הנרות – לתקן את הנרות. ועוד ועוד.

הצורה המתקנת של האילנות היא שהם עושי פירות. אילני סרק זה לא הצורה המתקנת של האילן. כמו שאומרים חז"ל שלעתיד לבוא, כל האילנות שבארץ ישראל יהיו עושי פירות.

והנה למדנו בבבא בתרא שצריך להרחיק אילן סרק מהעיר חמישים אמה, והעירו האחרונים שהרמב"ם לא הביא את הדין הזה. ביאר החתם סופר שכיון שהלכה הזאת שהיא בשביל היופי של ארץ ישראל, תקפה רק בארץ ישראל ובזמן שיש ישראל שורים על אדמתו, [אבל בחוץ לארץ מותר לסמוך אילן-סרק לעיר], והרי לעתיד לבוא כל האילנות בארץ ישראל

זוגיות | מדוע כבוד האשה קודם לכבוד האיש

הדף שלנו מסתיים בהלכה שבושטה של אישה מרובה מבושתו של איש. לכן, אם האשה התביישה אפילו מעט – כבר נסלח לה העונש.

זה בעצם שורש הדין של "מכבדה יותר מגופו", שהאדם צריך לדאוג שאשתו תהיה בהרגשה מכובדת יותר מאשר שהוא יהיה מכובד.

אין הכוונה כאן לכבוד במובן של "היררכיה", אדרבה האישה מסתכלת על בעלה כשר ונגיד, אלא הכוונה היא שיותר חשוב שהיא לא תהיה במצב "מביך" מאשר שאתה תהיה "מובך". אם, לדוגמה, לה לא נעים להיות אצל אמא שלך ולך לא נעים להיות אצל אמא שלה, צריך יותר להתחשב בה.

הבעל צריך להיות צודק, והאישה צריכה להיות מכובדת, אבל אם בדרך להיות צודק אתה רומס את כבודה – אל תתפלא שהיא לא נותנת לך להיות צודק...

מעשה | לא משאירים נסיכה לבד...

שמעתי מאמו"ר שליט"א שפעם הגאון רבי הלל זקס זצ"ל נסע עם רעייתו הרבנית אסתר ע"ה לבית החולים. הם הגיעו בלויית הבן והנכד שלהם, והסיכום היה שאחר כך הנכד ישאר עם הסבתא בלילה. אבל הרבנית אסתר אמרה "לא צריך, אני אישה גדולה ברוך השם ואני מסתדרת פה, הוא לא צריך להישאר פה". בתגובה, אמר לה ר' הלל: "אסתרק'ה, אישה יפה לא משאירים לבד", והיא קיבלה את הטענה והנכד נשאר....

זה נקרא לכבד את האישה, היא יהלום, היא אוצר, אתה לא יכול להשאיר אותה לבד בבית חולים...

דרוש | מהי גדלותו של גברא רבה?

הגמרא מתארת איזה כוח יש ל"גברא רבה", שהרי התורה אמרה ארבעים יכנו, והחכמים דרשו את זה לארבעים חסר אחת.

זקני הצדיק רבי שמחה שלמה לוין היה מאוד אוהב את הוורט הבא: הנה לכאורה גם בספירת העומר התורה כתבה "תספרו חמישים יום" וחז"ל הפחיתו יום אחד והשאירו רק "ארבעים ותשעה ימים", ולמה לא הזכירה הגמרא גם את זה.

אלא, שלהוריד יום אחד מספירת העומר זו לא גדלות, אדרבה אנו שמחים בכל יום של ספירת העומר, בכל תוספת הכנה לחג השבועות, אבל **להוריד מכה אחת, פאצ' אחד, מגבו של יהודי... זו גדלות!!**

לשון הקודש | איך הפך חזן-שמש לחזן-בעל תפילה

בלשון הגמרא, שמש בית הדין שהיה מכה את הנידון למלקות נקרא "חזן". ומעניין הדבר איך השתנה הדבר שבלשונינו המילה "חזן" היא על השליחי ציבור ובעלי התפילה שיורדים לפני העמוד.. [ואולי בעבר היו השמשים "מכבדים את עצמם" להיות "שליחי ציבור" לפני העמוד...]

מעניין שרבינו נחמן מברסלב בליקוטי מוהר"ן תורה ג', אומר שהלשון "חזן" על שליח ציבור זה בכלל מלשון "חזון", מלשון נבואה, כי הנגינה מגיעה מהמקום שמגיעה הנבואה, וכן הביא שם מהזוהר שהניגונים מגיעים ממקום מאוד גבוה, מקום שקשור לנבואה, ולכן המנגן נקרא "חזן".